

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v středoevropském srovnání – léto 2014

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v14-06</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 6. 2014</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1049</i>
Počet tazatelů:	<i>248</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
Zveřejněno dne:	<i>31. října 2014</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V červnu 2014 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma v letních měsících realizován též v Polsku², v Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutató Intézet és Társadalomkutató Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 5. až 11. 6. 2014 na reprezentativním souboru 1044 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 16. do 22. 7. 2014 na reprezentativním souboru 1007 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 13. do 20. 8. 2014. Dotazováno bylo 1066 respondentů ve věku od 18 let.

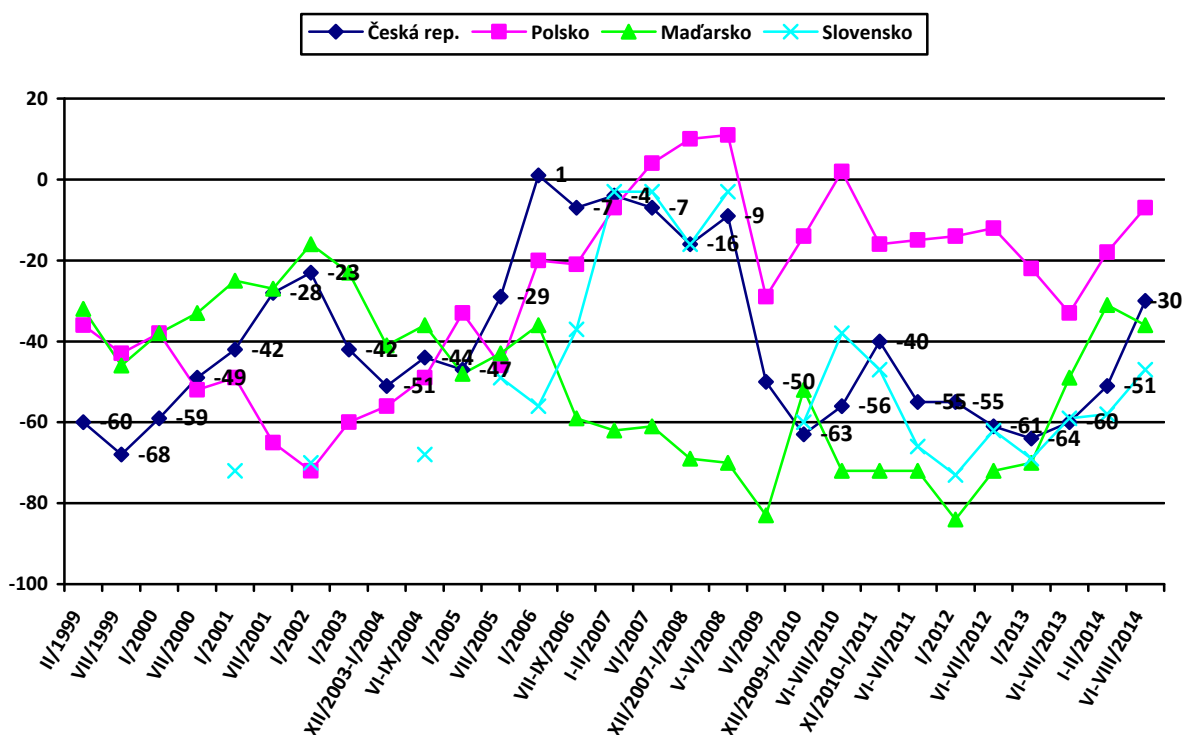
Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	1	0	1	0
dobrá	14	25	8	10
ani dobrá, ani špatná	38	39	43	32
špatná	37	28	38	43
velmi špatná	8	4	7	14
neví	2	4	3	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* - 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 5. - 11. 6. 2014, 1044 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 7. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 13. - 20. 8. 2014, 1066 respondentů starších 18 let.

Graf 1: Hodnocení ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, ve všech střeoevropských zemích zapojených do výzkumu respondenti hodnotí současnou ekonomickou situaci častěji negativně než pozitivně. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl nepříznivého hodnocení dosahoval jen necelé třetiny (32 %), zatímco čtvrtina (25 %) Poláků hodnotila ekonomickou situaci ve své zemi naopak příznivě, takže rozdíl činil pouze 7 procentních bodů. Na druhém místě tentokrát skončila Česká republika, kde podíl nepříznivého hodnocení ekonomické situace mírně překročil úroveň dvou pětín (45 %) a podíl pozitivního hodnocení převýšil jednu desetinu (15 %) s rozdílem 30 procentních

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

bodů. V Maďarsku, které skončilo třetí, ekonomickou situaci v polovině července hodnotila kriticky také o málo více než dvoupětinová část (45 %) občanů při 9 % pozitivních ohlasů, což představuje rozdíl 36 procentních bodů. Na Slovensku lidé tamní ekonomickou situaci vnímají ještě o trochu hůře, když bezmála tři pětiny (57 %) Slováků hodnotí situaci negativně, zatímco pozitivní vyjádření představuje 10 % odpovědí a rozdíl mezi pozitivním a negativním hodnocením dosahoval 47 procentních bodů.

V porovnání s minulým šetřením z počátku letošního roku se hodnocení v případě ČR, Polska a Slovenska zlepšilo, v případě Maďarska, kde k výraznému zlepšení došlo v posledních dvou letech, tentokrát žádný významný posun nenastal.

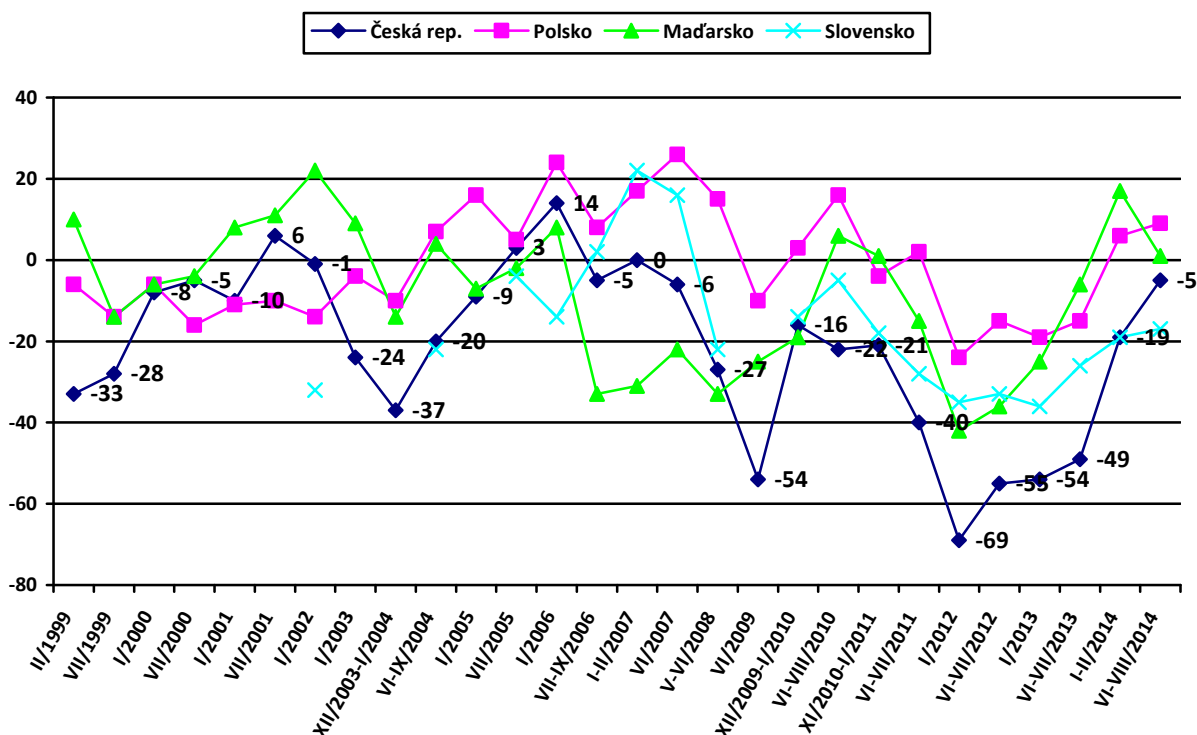
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	1	1	0
trochu se zlepší	20	22	22	14
nezmění se	47	55	50	49
trochu se zhorší	22	12	17	22
velmi se zhorší	4	2	5	9
neví	6	8	5	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. - 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 5. - 11. 6. 2014, 1044 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 7. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 13. - 20. 8. 2014, 1066 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 nabízí mírně odlišný obrázek oproti samotnému hodnocení aktuální situace. Zde v případě Polska vidíme menší převis očekávaného zlepšení ekonomické situace nad předpokládaným zhoršením, když skoro čtvrtina (23 %) Poláků čeká zlepšení a jen sedmina (14 %) počítá se zhoršením situace. V Maďarsku jsou podíly předpokládaného zlepšení (23 %) a zhoršení (22 %) prakticky v rovnováze, což ale v porovnání se začátkem roku představuje významné zhoršení, protože tehdy pozitivní vývoj ekonomické situace předpokládala více než třetina Maďarů (34 %) a zhoršení jen asi šestina (17 %).

Mezi českými občany pak zlepšení očekává pětina (21 %), naopak zhoršení asi čtvrtina (26 %) a téměř polovina (47 %) nepředpokládá žádnou změnu ekonomické situace v nejbližším období, což představuje nepatrný převis negativních očekávání nad pozitivními (-5 procentních bodů). Tento výsledek je statisticky téměř srovnatelný s Maďarskem a znamená další mírné zlepšení oproti počátku roku a hlavně výrazné zlepšení oproti období let 2012-2013. V případě Slovenska jsou očekávání dalšího vývoje ekonomické situace trochu horší než v ČR, když 14 % Slováků předpokládá zlepšení a 31 % počítá se zhoršením ekonomické situace.

Tabulka 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	5	16	1	2
dobré	35	28	16	28
ani dobré, ani špatné	41	44	47	44
špatné	15	7	29	19
velmi špatné	4	5	6	6
neví	0	0	1	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* - 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 5. - 11. 6. 2014, 1044 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 7. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 13. - 20. 8. 2014, 1066 respondentů starších 18 let.

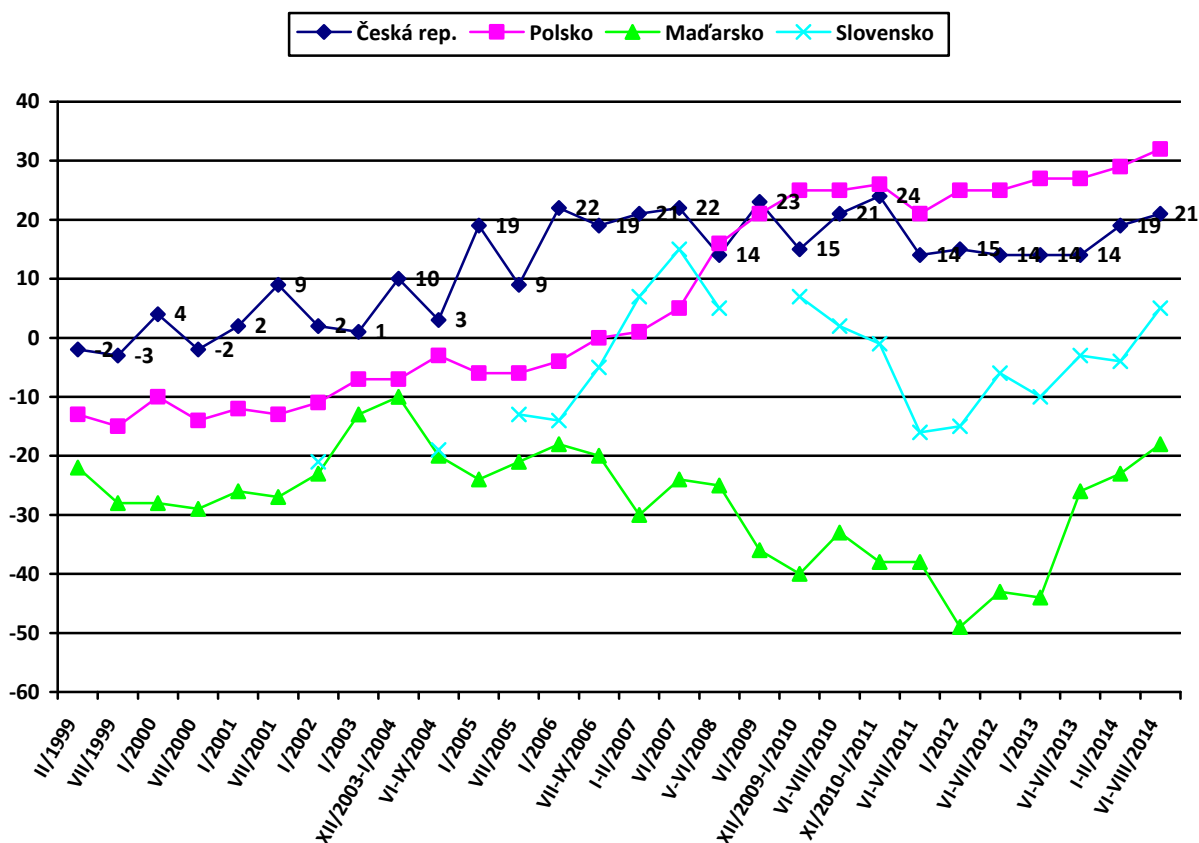
Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku, v ČR a v menší míře i na Slovensku častěji kladně než záporně, přičemž Poláci jsou ve svých vyjádřeních poněkud optimističtější než Češi. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně více než dvou pětin (44 %), zatímco negativní hodnocení bylo na úrovni o málo více než jedné desetin (12 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření v tomto ohledu uvedly dvě pětiny (40 %), což se od Poláků příliš neliší, avšak podíl negativních vyjádření činil asi pětinu (19 %). Na Slovensku pozitivní hodnocení převažovalo již v letech 2007 až 2010, ale následně v roce 2011 se výrazně propadlo do převahy negativního hodnocení, která se jen postupně snižovala. Nyní pozitivní hodnocení znovu lehce převážilo nad negativním, když tři z deseti (30 %) slovenských respondentů hodnotí materiální životní podmínky své domácnosti příznivě, zatímco negativní hodnocení bylo na úrovni čtvrtiny (25 %). Nejskeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají, a to v celém období našeho měření od roku 1999 v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde pouze 17 % vidí situaci svých domácností kladně a 35 % naopak

⁶ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

záporně. Oproti počátku roku byl v hodnocení materiálních životních podmínek domácností zaznamenán pozitivní posun v případě Slovenska. Oproti roku 2011 je hodnocení zlepšené ve všech zemích, přičemž celkem přirozeně je tento pozitivní posun větší v případě Slovenska a hlavně Maďarska, kde je pro zlepšování v důsledku relativně horšího hodnocení výrazně větší prostor (viz graf 3).

Graf 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

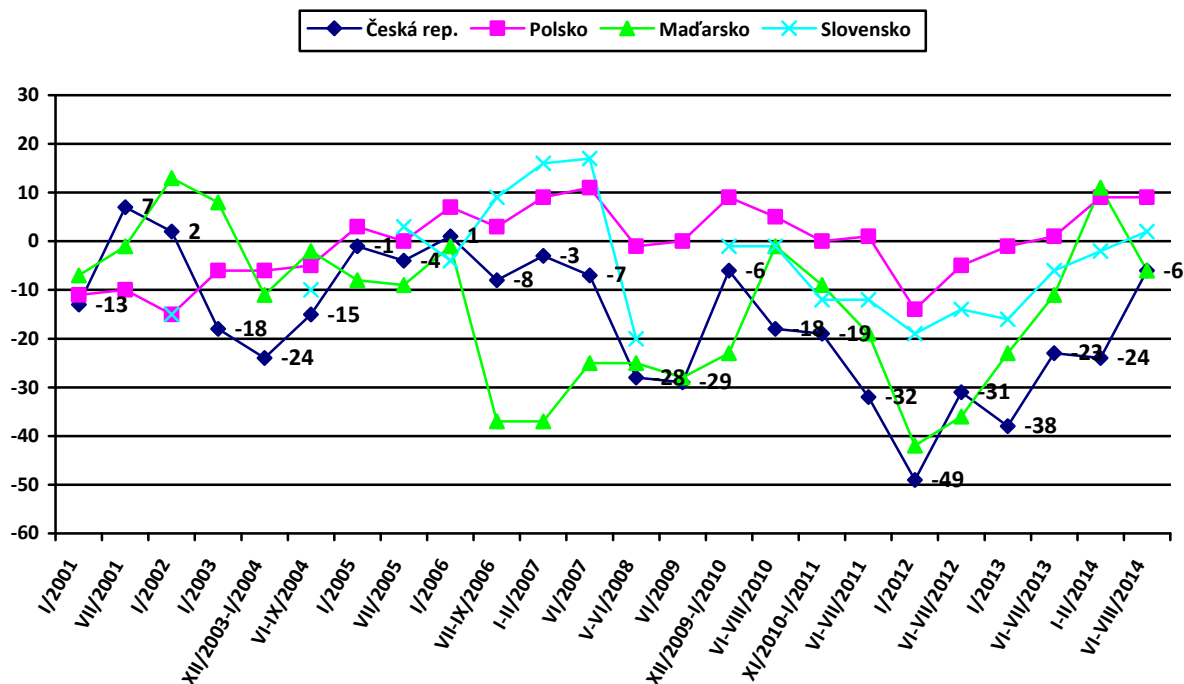
Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	3	1	0
trochu se zlepší	15	15	14	16
nezmění se	56	73	60	62
trochu se zhorší	19	8	17	11
velmi se zhorší	3	1	4	3
neví	6	0	4	8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. - 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 5. - 11. 6. 2014, 1044 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 7. 2014, 1007 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 13. - 20. 8. 2014, 1066 respondentů starších 18 let.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ se v Polsku spíše očekává zlepšení (18 %) než zhoršení (9 %) situace, i když zdaleka největší část Poláků blížící se třem čtvrtinám (73 %) nepředpokládá žádnou změnu, což ovšem v kontextu příznivého hodnocení současného stavu představuje spíše pozitivní výsledek. V případě Slovenska byly podíly těch, kdo očekávají zlepšení nebo naopak zhoršení materiálních životních podmínek svých domácností, prakticky vyrovnané (16 % zlepšení, 14 % zhoršení), přičemž více než tři pětiny (62 %) Slováků v nejbližším období neočekávají změnu v tomto ohledu. Jen o málo hůře a statisticky navzájem nerozlišitelně vyznívají očekávání Čechů a Maďarů s identickým drobným převisem předpokládaného zhoršení (-6 procentních bodů). V obou zemích zlepšení čeká o něco více než desetina (16 % v ČR, 15 % v Maďarsku) a zhoršení pak o málo více než pětina (22 % v ČR, 21 % v Maďarsku) při dosti podobných podílech těch, kteří nečekají žádnou změnu, jež dosahují tři pětiny (60 %) v Maďarsku a v ČR je to o čtyři procentní body méně. Přesto s ohledem na samotné hodnocení stavu materiálních životních podmínek je výsledek příznivější v případě ČR a navíc aktuální výsledek pro ČR znamená zlepšené očekávání, zatímco u Maďarska nastal posun opačný. I zde přitom v delším časovém srovnání (viz graf 4) vidíme určité zlepšení ve všech zemích v porovnání se situací v roce 2011.

⁸ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“